

Badlif i Mårdäng

Vi fick ett brev mitt under repetitionerna av bygdespelet "Badlif i Mårdäng". Till vår stora glädje och förvåning var det en f.d. badgäst som på detta sätt hörde av sig. Här nedan följer ett utdrag ur det roliga brevet.

Ett till mig sänt tidningsurklipp om badlivet i Mårdäng har väckt ungdomsminnen till liv och fått mig att skriva till Er.

Vi, familjen Robert Sundberg, bodde på somrarna hos "Riksdagsmans" i Mårdäng 1920-1924. Först bodde vi hos "Faster Anna", baderskan, och sedan i en del av mangårdsbyggnaden.

"Faster Anna", syster till riksdagsman Anders Olsson, bodde i ett rött hus, nord-ost om mangårdsbyggnaden. Hon var mager, strängt gudfruktig och strikt klädd med hårknut och allt. Badhuset och dess skötsel verkade vara huvudpunkten i hennes liv. Något orginell var hon väl. Jag minns särskilt en episod:

En vardag plockade hon ut mej ur familjekretsen och bjöd mej på kaffe eller saft och kakor. Varken mamma eller mina syskon inbjöds. Sedan jag avnjutit välfägnaden kom hon med en förfrågan om jag ville rensa grönsakslanden åt henne. Även utan muta skulle jag aldrig ha vågat avslå en sådan begäran från hennes sida.

I nåder fick vi någon gång, om det var gott om varmvatten, förmånen till varmbad, jag tror t.o.m. tallbarrsbad. Gyttjebad var vi vana med eftersom vi dagligen badade i Mårdängsjön. Ville vi simma måste vi gå eller cykla till Hillesjön eller Åbyggeby.

Utanför badhuset uppställdes för gästernas bekvämlighet ett par bockar med en sittplanka. En sommar befanns dessa bockar och plankan ligga utströdda runt omkring i terrängen varje morgon och kväll. "Faster Anna" var högeligen misstänksam mot bröderna Sundberg och byns övriga pojkar.

Men jag avslöjade boven. Ungtjuren Jöns, som hade förtroendet att medfölja korna till betesfällan, gjorde alltid en egen sväng förbi badhuset och roade sig med att ta en dust med bockar och plankor morgon och kväll. Så den gången var vi helt oskyldiga.

Riksdagsman Olsson minns jag som en inte särdeles storväxt man med långt, vitt skägg. Varje morgon utom helgdag tillbringade han på gödselstaden under ladugården med att tillverka förmodligen norra Europas mest välskötta kompost.

Hans fru härstammade från en välkänd släkt Persson i Åbyggeby. Jag har aldrig sett en mera verksam människa. Alltid hade hon något att syssla med och särskilt ofta såg man henne bära vattenhinkar från brunnen vid stallet och ned till köket. Ingen av familjens manliga individer kom på tanken att någon gång ta med en hink för att underlätta. Men hon var alltid lika glad och vänlig. En av de människor som jag beundrat mest i mitt liv.

Alla barnen var synnerligen väl klädda och alltigenom snygga. Man lade märke till dem när de kom med ett vedlass eller hade något annat ärende till oss i Gävle. Äldsta sonen Petrus var trevlig och skötsam, men ansågs i någon mån förtappad eftersom han rökte cigarrcigaretter och någon söndag ibland jagade och fiskade istället för att gå i bönhuset. Nästa son, Andreas, var kyrkvärd och hade därför högre anseende. Han dog rätt ung, strax efter 40 år, och jag var med på en ståtlig begravning med prosten Bohlin i spetsen. Blivande biskopen i Härnösand var även med.

Döttrarna Anna och Andrietta var hemmadöttrar och skötte korna utan inblandning av de manliga familjemedlemmarna.

Gården var efter hilleförhållanden ganska stor, kanske den största i socknen, om nu inte Persbacka och Stigslund räknades till Hille. Man hade två hästar och en rätt nybyggd ladugård.

Granngården beboddes av riksdagsmans bror, Ol-Ols, med den gladlynta sonen Johan. Gårdarna var tidigare möjligen en enda, som delats vid arv.

I en röd liten stuga, väster om mangårdsbyggnaden, vid grinden till ladugården, bodde på somrarna systrarna Tyra och Ella Thunell, döttrar till N P Thunell. Förmodligen var han en s k predikant eftersom han uppträdde i missionshuset i Nordanåsbo, Ockelbo, under artistnamnet "Farbror Thunell". Han ansågs rätt välbärgad och hade en liten fastighet vid Norra Kopparslagargatans västra sida mellan Hantverkargatan och Valbogatan. Hyresgästerna Lignells bodde på somrarna hos Ol-Ols' i Mårdäng.

Lill-Skytten minns jag mest på grund av dragkärnan. Även Hedesunda-gubben och Bomhus-gubben finns i minnet. Det fanns många "kloka gubbar" med förmåga att bota krämpor, men de flesta överträffades av folkskollärare Ekström i Valbo. Han tog en krona per hembesök. Ibland gav han "elektrisk massage". Då kostade det två kronor.

Till sist lite kuriosa. Ingen manlig individ, inte ens vi pojkar, gick utan huvudbonad på sommaren. När jag bodde i Ockelbo på somrarna, för Mårdängtiden, tog hemmansägaren av sig hatten sist av allt före sänggåendet och likaså kom hatten på före byxorna på morgonen. 1925 väckte en framstående simmare i Gävle sensation genom att gå barhuvad på stadens gator. "Han ska då alltid utmärka sig!" var allmänhetens dom.

Synd att jag har 40 mil att åka för att se Hilles bygdespel.

Bert Sundberg

Kaffekalas utanför den av fröknarna Thunell hyrda stugan på "Riksdagsmans" gårdstomt.

T. h. Ella Thunell. Damen t. v. i vit hatt är Tyra Thunell. I bakgrunden t. v. ladugården.

Kyrkvärden Andreas Olsson.

I bakgrunden står riksdagsman Anders Olsson.

Bilderna är tagna omkring 1920 och har lånats ut av Bert Sundberg.

[Hillebygden, Nr. 2, 1986]